

КАФЕДРА ОПЕРНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МУЗИЧНОЇ РЕЖИСУРИ

Сценічна мова

Освітній ступінь	«Бакалавр»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Камерний спів

Курс	1, 2, 3
Семестр	1–6

Статус	Обов'язкова
--------	-------------

ECTS	11
Годин	330
Практичні	204
Самостійна робота	126

Форма контролю	Залік, іспит
----------------	--------------

Інформація про викладача

ПІБ	Паламаренко А. Н., професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, Герой України.
-----	---

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Сценічна мова» є процес створення словесної дії співаком-актором в роботі над цілісним вокально-сценічним образом в контексті жанрово-стильової специфіки камерного твору.

Мета: вдосконалення майстерності сценічного мовлення в контексті професійної діяльності виконавця камерного співу.

Завдання:

- вдосконалення технічних та пластичних засобів сценічного мовлення, методів їх синтезу в мистецькій практиці;
- підвищення майстерності культури мовлення для перетворення авторського тексту в художню форму;
- вдосконалення засобів виразності в роботі над поетичним і прозовим текстами в контексті театральної діяльності;
- опанування прийомами сценічного мовлення в контексті виконання фрагментів класичних та сучасних зарубіжних й українських художніх творів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- систему вправ для вдосконалення техніки мови, чіткою вимови, дикції;
- прийоми вдосконалення інтонаційної змістовності та психологічної наповненості мовного звучання;
- специфічні засоби виразності сценічного мовлення в роботі над прозовим та поетичним текстами в театральній діяльності;
- прийоми сценічного мовлення в контексті виконання фрагментів класичних та сучасних зарубіжних й українських художніх творів.

вміти:

- встановлювати відповідність сценічного мовлення до жанрово-стильової специфіки театального твору;
- застосовувати прийоми сучасної літературної вимови, чіткої дикції, дихання, голосоведення для вдосконалення засобів сценічного мовлення в театральній діяльності;
- аналізувати прозовий та віршований текст, перетворювати його в художню фразу, застосовуючи виразні засоби інтонаційного забарвлення голосу для передачі характеру людських стосунків, думок, почуттів;
- підбирати та застосовувати прийоми сценічного мовлення відповідно до фрагментів класичних та сучасних зарубіжних й українських художніх творів.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- комплексом технічних і пластичних засобів сценічного мовлення, методами їх синтезу в мистецькій практиці;
- прийомами відповідності сценічного мовлення жанрово-стильовій специфіці камерного твору;
- виразними засобами інтонаційно-емоційного забарвлення голосу для передачі характеру людських стосунків, думок, почуттів;
- прийомами органічного поєднання засобів сценічного мовлення з вокалом, акторською майстерністю, сценічним рухом, деталями театального костюма, аксесуарами, елементами сценографічного оформлення задля створення цілісного художнього образу в камерному творі.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ КУЛЬТУРИ СЦЕНІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Змістовий модуль 1.Основоположні засади сценічної мови

Тема 1. Техніка мови

Тема 2. Перетворення авторського тексту в художньо оформлений образ

Тема 3. Опанування прислів'ями і приказками

Змістовний модуль 2. Виразність як ознака культури мовлення

Тема 4. Виразність мовлення в роботі над прозовим текстом

Тема 5. Виразність мовлення в роботі над поетичним текстом

Тема 6. Виразність мовлення в роботі над байкою

МОДУЛЬ 2. МАЙСТЕРНІСТЬ СЦЕНІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Змістовий модуль 3. Сценічне мовлення в контексті виконання фрагментів класичних художніх творів

Тема 1. Опанування характерними уривками з художніх творів українських класиків

Тема 2. Опанування характерними уривками з художніх творів зарубіжних класиків

Змістовий модуль 4. Сценічне мовлення в контексті виконання фрагментів сучасних українських художніх творів

Тема 3. Опанування уривками з художніх творів сучасних українських поетів

Тема 4. Опанування уривками з художніх творів сучасних українських прозаїків

Тема 5. Опанування уривками з сучасних українських драматургічних творів

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Сценічна мова» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» вокального факультету складається з практичних занять та частки годин для самостійної підготовки, а також включає контрольні заходи (контрольне заняття, залік, іспит).

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Методична література зі сценічної мови представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вербальні: експрес-опитування, співбесіда, обговорення, колоквіум;

Практичні: виконання вправ, уривків, етюдів, прослуховування текстів, практичний показ.

Система оцінювання

Графік контролю за самостійною роботою студента

1 курс

Поточний і підсумковий контроль, самостійна робота								
Змістовний модуль № 1					Змістовний модуль № 2			
	T1	T2	T3	K3-1	T4	T5	T6	Залік
Т	ЕО	СП	О	К	СП	СП	О	К
П	ВВ	ВВ	ПТ	У	ПТ	ПТ	ПП	У

2, 3 курси

Поточний і підсумковий контроль, самостійна робота							
Змістовний модуль № 3					Змістовний модуль № 4		
T7	T8	K3-2	Залік	T9	T10	T11	Іспит
СП	ЕО	К	К	СП	СП	ЕО	К
ПТ	ПП	У, Е	У	ПТ	ПТ	ПП	У

Умовні позначення:

T1, T2... T11 – теми змістовних модулів

Т – теоретична частина

П – практична частина

ЕО – експрес-опитування

СП – співбесіда

О – обговорення
КЗ-1 , КЗ-2 – контрольні заняття
К – колоквиум
ВВ – виконання вправ
ПТ – прослуховування тексту
ПП – практичний показ
У – уривок

Критерії оцінювання

- 90-100-А-відмінно** вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в інтерпретацію текстів, у створенні художнього образу
- 82-89-В-добре** ґрунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу
- 74-81-С-добре** повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела і творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу
- 64-73-D-задовільно** відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела і творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення з допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу
- 60-63-Е-задовільно** відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення з допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу
- 35-59-FX- незадовільно** відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу
- 1-34-F-незадовільно** відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації текстів, створення художнього образу

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

ПОЗААУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрам'ян В.Ц. Театральна педагогіка / В.Ц. Абрам'ян. — К.: Лібра, 1996. — 224 с.
2. Антисуржик / За заг. ред. О. Сарбенської. — Львів: Світ, 1994. — 148 с.
3. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо / Б.Д. Антоненко-Давидович. — К.: Рад. письменник, 1970. — 252 с.
4. Василько В. Театру віддане життя / В. Василько. — К.: Мистецтво, 1984. — 408 с.
5. Головашук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник / С.І. Головашук. — К.: Либідь, 1995. — 191 с.
6. Довбищенко В.С. Театр / В.С. Довбищенко. — К.: Мистецтво, 1984, — 200 с.
7. Караванський С.Й. Секрети української мови / С.Й. Караванський. — К.: Кобза, 1994. — 152 с.
8. Карасьов М.М. Станіславський і сценічна мова / М.М. Карасьов. — К.: Мистецтво, 1978. — 196 с.
9. Кисельов І.М. Поетеса української сцени / І.М. Кисельов. — К.: Мистецтво, 1963 - 248 с.
10. Коваль А.П. Слово про слово / А.П. Коваль. — К.: Рад. школа, 1986. — 382 с.
11. Косач Ю.А. Амвросій Бучма / Ю.А. Косач. — К.: Молодь, 1978. — 222 с.
12. Корнієнко Н.Н. Лесь Курбас: репетиція майбутнього / Н.Н. Корнієнко. — К.: Факт, 1998. — 469 с.
13. Корифеї українського театру / Упоряд. І.О. Волошин. — К.: Либідь, 1982. — 308 с.
14. Кропивницький М.Л. Збірник статей, спогадів і матеріалів / М.Л. Кропивницький. — К.: Мистецтво, 1935. — 390 с.
15. Курбас Лесь. Березіль. Із творчої спадщини / Лесь Курбас // Упоряд. М.Г. Лабінський. — К.: Дніпро, 1988. — 516 с.
16. Курбас Лесь. Філософія театру / Лесь Курбас // Упоряд. М. Лабінський. — К.: Основи, 2001. — 456 с.
17. Літературознавчий словник-довідник / Упоряд. Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. — К.: ВЦ «Академія», 1997. — 752 с.
18. Мар'яненко І.О. Сцена. Актори. Ролі / І.О. Мар'яненко. — К.: Мистецтво, 1964. - 290 с.
19. Митці України: Енциклопедичний довідник / Упоряд. М.Г. Лабінський, В.С. Мурза; за ред. А.В. Кудрицького. — К.: УЕ, 1992. — 848 с.
20. Молодий театр: Генеза. Завдання. Шляхи / Упоряд., автор, вступ, стат. М.Г. Лабінський. — К.: Мистецтво, 1981. — 320 с.
21. Огієнко Іван. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу / Іван Огієнко. — К.: Довіра, 1992. — 140 с.
22. Паві Патріс. Словник театру / Патріс Паві. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. — 639 с.
23. Саксаганський П.К. Думки про театр / П.К. Саксаганський. — К.: Мистецтво, 1995. — 235 с.
24. Станіславський К.С. Моє життя в мистецтві / К.С. Станіславський — К.: Мистецтво, 1955. — 480 с.

25. Станіславський К.С. Робота актора над собою / К.С. Станіславський – К.: Мистецтво, 1955. — 670 с.
26. Спогади про Миколу Садовського / Упоряд. Р.Я. Пилипчук. — К.: Мистецтво, 1971. — 180 с.
27. Терешенко М.С. Крізь лет часу / М.С. Терешенко. — К.: Мистецтво, 1974. — 166 с.
28. Терешенко М.С. Режисер і театр / М.С. Терешенко, — К.: Мистецтво, 1971. - 158 с.
29. Українське акторське мистецтво. Традиції і сучасність: 3б. ст. / АН УРСР, Ін-т мистецтва, фольклору та етнографії ім. М. Рильського. — К.: Наук, 1986. -163 с.
30. Хороб С.І. Українська модерна драма кінця XIX — початку XX століття (Неоромантизм, символізм, експресіонізм): Монографія / С.І. Хороб.- Івано-Франківськ: Плай, 2002. — 413 с.
31. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. — Львів: Світ, 1990 — 230 с.
32. Будянський В.І. Мистецтво виразного читання: Навч. посіб. для акторів, вчителів та студ. пед. ун-ів / В.І. Будянський, Д.В. Будянський. — Суми: Козацький вал, 2001. — 194 с.
33. Буяльський Б.А. Поезія усного слова / Б.А. Буяльський. — К.: Рад. школа. 1990. — 226 с.
34. Гладішева А.О. Сценічна мова: дикційна та орфоепічна нормативність А.О. Гладішева. — К.: Червона рута-Турс, 2007. -266 с.
35. Гладішева А.О. Сценічна мова. Основні поняття та їх тлумачення / А.О. Гладішева. — К.: КДІТМ, 2003. - 185 с.
36. Грицан А.В. Виховання режисера: Психологічний та інтелектуальний тренінг А.В. Грицан. — К. Техніка, 2006. — 125 с.
37. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення / Н.В. Грицан. — Івано-Франківськ, 2004. — 236 с.
38. Ігнатюк М.М. На кону вічності. Монолог у мистецтві драматичної вистави: Навч. посіб.-хрестоматія для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв / М.М. Ігнатюк, М.І. Сулятицький. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2005. — 272 с.
39. Капська А.Й. Виразне читання: Практичні та лабораторні заняття / А.Й. Капська. — К., Вища школа, 1990. — 175 с.
40. Карасьов М.М. Мистецтво художнього читання / М.М. Карасьов. — К.: Мистецтво, 1965. — 14 с.
41. Підлісна Л.А. Хрестоматія зі сценічної мови / Л.А. Підлісна. - К., 2004. — 176 с.
42. Сагач Г.М. Зологослів: Навч. посіб. для середніх і вищих навч. закладів / Г.М. Сагач. — К.: Райдуга, 1993. — 378 с.
43. Сокирко Л.Г. Слово актора: Поради з орфоепії української сценічної мови / Л.Г. Сокирко. — К.: Мистецтво, 1971. — 56 с.
44. Фіцалович Х.П. Основи художнього читання та риторики / Х.П. Фіцалович. - Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського ун-ту, 1997. - 120 с.
45. Черкашин Р.О. Художнє слово на сцені / Р.О. Черкашин. — К.: Вища школа, 1989 — 327 с.
46. Заворотній О.Т. Мистецтво живого слова / О.Т. Заворотній. — Рівне: РДГУ, 2003. — 251 с.
47. Слово племенем взялось: мистецтво живого українського слова. — Торонто: Євшан-зілля, 1972. — 224 с.
48. Читає Андрій Сова. — К.: Мистецтво, 1975. — 76 с. — (Б-ка худ. самод.; № 5).

49. Читає Анатолій Паламаренко. – К.: Мистецтво, 1975. – 76 с. – (Б-ка худ. самод.; № 12).

Інформаційні ресурси

Фрагменти літературних поетичних і прозових творів з драматичних, музично-драматургічних вистав у виконанні провідних майстрів сцени.